

BESTAMI YAZQAN

XOSBAXTLIYIN SIRRI

*Əsrlərdən bəri axan saf sevgi çəsməsi ilə
könülləri paklaşdırıran Yunus Əmrəyə...*

Kitabın orijinal adı:
Mutluluğun Formülü

Müəllif:
Bestami Yazgan

Nəşrə Hazırlayan:
t.f.d Abbas QURBANOV

Anadolu türkçəsindən
Azərbaycan türkçəsinə uyğunlaşdırın:
Nurlan Məmmədzadə

Redaktor:
Əziz Sultanov

Rəssam:
Ramila Aliyeva Keskin

Dizayn:
Nart
Nicat QƏRİBOV

Bakı-2019, №: 324-003
ISBN: 978-605-370-367-9

Kitabda ifadə olunan mövqə və fikirlər müəlliflərə aiddir; Türk Əməkdaşlıq və Koordinasiya Agentliyinin (TİKA) və Gəncliyə Yardım Fonduunun mövqeyini eks etdirən mətnlər olaraq qismətləndirilə bilməz.

Bakı Şəhəri Səbail Rayonu Cəfərov Qardaşları, 10.
Tel: (+994 12) 492 14 38 / Mobil: (+994 51) 412 22 82
Elektron poçt: ipekyoluneshriyyati@gmail.com

XOŞBƏXTLİYİN SİRRI

Bestami Yazqan

Türk Əməkdaşlıq və Koordinasiya
Agentliyi Bakı Program
Koordinatorluğu

Azərbaycan Respublikası
Gəncliyə Yardım Fondu

Bu kitab, Türk Əməkdaşlıq və Koordinasiya Agentliyi (TİKA)
və Gəncliyə Yardım Fondu əməkdaşlığında 23 aprel Uşaq
Bayramı münasibəti ilə həyata keçirilən "**Kitabın İşığın
Olsun**" layihəsi çərçivəsində
çap olunmuşdur.

İçindəkilər

- Əbdülfəqadirin Qızılları / 6
- Xəzinənin Şifrəsi / 11
- Yunus Babanın Heybəsi / 19
- Çiçəklər Solmasın / 23
- Çaya Düşən Uşaq / 31
- Bıçaq Çiçək Açında / 35
- Yetim Oğurluğa Gedəndə / 46
- Könül Qapısı / 54
- Uçan Qurdalar / 64
- Gülüstan Adlı Qız / 73
- Xoşbəxtliyin Sirri / 82
- Kimsəsizlərin Kimsəsi / 90

ƏBDÜLQADİRİN QIZILLARI

Biri vardi, biri yoxdu. Sevgi vardi, nifrət yoxdu. Uzun qış gecələrində söhbətin ardi kəsilməzdi. Çöldə qar yağar, içəridə soba yanardi. Sobanın da üstündə qaynayan çaydan... Bir yandan çay dəmlənər, bir yandan söz dinlənərdi. Belə bir söhbət məclisində Yunus baba sözə başladı:

- Xoş gəldiniz, ey canlar! Dosta könül verənlər, xoş gəldiniz! Ağzımızdan çıxanlar çiçək olub qol-qanad atsın, sözlərimiz pətək-pətək bal olsun.

Gülər üzlə məclisdəkiləri süzdükdən sonra:

- Dərviş Saleh, bu gecə söhbət səndədir. Amma mümkünse bizə dərs alacağımız yaşlanmış bir hekayə danış, - dedi.

Bunu eşidən Dərviş Saleh özünü naza qoymadan hekayəsinə başladı:

- Qədim zamanlarda səfərə çıxməq indiki kimi rahat deyildi. Karvanların yola düşmə günü vardi. Təyin olu-

nan gündə hazırlıq görülər, əşyalar atlara və dəvələrə yüklenər, ondan sonra yola düzələrdilər. Yollar da bir o qədər etibarlı deyildi. Bəzən dağ keçidlərində pusqu quran quldurlar karvanın yolunu kəsərmiş.

Günlərin birində bir karvan yola çıxır. Az gedir, üz gedir, dərə-təpə düz gedir, nəhayət, bir dağ keçidinə çatır. Ele bu zaman quldurlar yolu kəsir. Heç kim qorxusundan yerindən qırmızanmış. Quldurbaşı qorxunc səslə bağırmağa başlayır:

- Hami qızılını, gümüşünü çıxarsın!

Karvandakılar:

- Biçarə yolcularıq, bizdə qızıl-gümüş nə gəzir? – deyə deyinməyə başlayırlar.

Yalnız karvandakı kiçik bir uşaqqı:

- Qurşağımda üç qızıl var, - deyir.

Quldurbaşı qəzəblə yolcuların üstünü axtarmağı tapşırır. Quldurlar kisə-kisə qızıl ələ keçirirlər. Lakin uşağın hərəkəti quldurbaşının çox diqqətini çekir.

- Sənin adın nədir? – deyə soruşur.

- Adım Əbdülfəqədirdir.

- Yaxşı, Əbdülfəqədir, biz sənə heç nə demədən nə üçün qurşağında qızıl olduğunu dedin? Üstəlik səndən şübhələnməmişdik.

- Anam həmişə mənə: "Oğlum, heç vaxt yalan danışma!" –deyə nəsihət edərdi. Üç qızılımı itirməmək üçün yalan danişa bilməzdim.

Azyaşlı uşağın bu hərəkəti və sözlərindəki dərin məna quldurbaşıya çox təsir edir. Bir uşağa, bir karvandakılara, bir də öz halına baxıb fikrə gedir. Xeyli fikirləşəndən sonra adamlarına əmr edir:

- Tez Əbdülfəqədirin qızlarını qaytarın, əlavə olaraq da bir kisə qızıl verin.

Əbdülfəqədirdir:

- Üç qızılımı götürərəm, amma verəcəyiniz bir kisə qızılı istəmirəm, - deyə cavab verir.

Quldurbaşı əməlli-başlı özünü itirir.

- Ay uşaq, sən nə qəribə məxluqsan! Əvvəlcə soruşmadan qızılım var deyirsən, sonra bir kisə qızıl veririk, onu da almırsan.

Əbdülfəqədir arxayıñ səslə:

- Burada başa düşülməyəcək nə var ki? – deyir. - Üç qızıl mənimdir, ona görə götürürəm. Amma verəcəyiniz bir kisə qızıl mənim deyil, onları götürsəm, haram olar. Anam dəfələrlə öyünd-nəsihətində haram yeməməyi tapşırıb. Haram yesəm, Allah məni sevməz.

Quldurbaşı eşitdikləri qarşısında nə deyəcəyini bilmir. Öz-özünə: "Hələ heç bir günahı olmayan bu uşaqın düşüncəsinə, bir də öz halına bax", - deyərək üzünü adamlarına çevirir:

- Dostlar, quldurluq da buraya qədərmış. Dərhal hamının malını özünə qaytarın, - deyərək oradan uzaqlaşır.

Quldurlar baş verənlər qarşısında heyrətə düşmüş, karvandakılarsa mallarını geri aldıqlarına görə çox sevinmişlər. Amma yol uzunu Əbdülfəqədirin sözlərini götür-qoy etmişlər. Onlar yola davam etmiş, bizim hekayə də burada sona çatmış.

Dərviş Saleh sözünü bitirən kimi İbiş ağa heç kimə aman vermədən etiraz etdi:

- Saleh dərviş, bu olmadı. Yunus baba səndən hekayə istədi, sən isə bizə nağıl danişdin.

Dərviş Saleh təəccübə:

- Bunun harası nağıldır, dostum? – dedi.

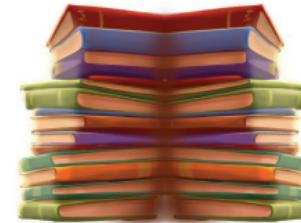
İbiş ağa bir az da coşaraq etirazla:

- Hər yeri. Heç kim quldurlara qızılı olduğunu deməz. Verilən bir kisə qızıldan da imtina etməz, - dedi.

Mübahisənin uzandığını görən Yunus baba sözə müdaxilə etdi. Az dedi, amma düz dedi. Gəlin görək nə dedi?

- Ey könlü pak canlarım, burada mübahisəyə gərək yoxdur. Özünüzü Əbdülqadirin yerinə qoyun. Əgər “mən də onun kimi edərdim” deyirsinizsə, bu hadisə gerçəkdir. Yox “mən etməzdim” deyirsinizsə, deməli, nağıldır. Unutmayın ki, hər kəsin nağlı da, həqiqəti də öz könül güzgündə əks olunandır...

XƏZİNƏNİN ŞİFRƏSİ

Tacir Əhməd başını aşağı salıb dolanışlığını təmin etməyə çalışan sadə bir adamdı. Əlinə beş-on manata düşən kimi lazımlı olan qədərini xərcləyər, geri qalanına mal-mülk alardı. Həyatı evi ilə işi arasında keçirdi. Ta ki, Yunus baba ilə tanış olana qədər...

Bir gün Yunus baba alış-veriş etmək üçün onun dükanına gəldi. Əvvəlcə ticarətdən danışmağa başladılar, sonra söhbət daha da qızışdı. Söhbət əsnasında Yunus baba belə dedi:

- Tacir Əhməd, görürəm ki, ticarəti yaxşı bilirsən, amma oxumaqla aran çox da yaxşı deyil. Gör nə deyiblər: “Malı sahibi qoruyar, biliksə sahibini”. Bir adamın malını daha yaxşı qoruya bilməsi üçün oxuması vacibdir.

Yunus baba bunları deyib ona oxumaq üçün bir kitab verdi. Növbəti ziyarətində başqa bir kitab, daha sonra bir başqasını. Tacir Əhməd artıq oxumağın ləzzətini dadmışdı. Həvəslə oxumağa davam etdi. Oxuduqca öyrəndi, öyrəndikcə bilmədiklərinin nə

qədər çox olduğunu başa düşdü. Beləcə kitablarla dünyasını bəzədi. Yalnız evdə deyil, iş yerindəki rəfləri də kitablarla doldurdu. Tacir Əhmədi artıq Kitab Əhməd deyə çağırırdılar.

Səhifələrlə birlikdə zaman da su kimi axıb gedirdi. Günlərin birində Kitab Əhməd xəstələndi. Tezliklə çarəsiz bir xəstəliyə düçər olduğunu anladı. Həkimlər ondan gizləsələr də, o qədər kitabı boşuna oxumamışdı... Hər bir canlı kimi onun da köç etmək zamanının gəldiğini hiss etdi. Oğullarının üçünü də yanına çağırıldı. Bir az nəsihət etdikdən sonra:

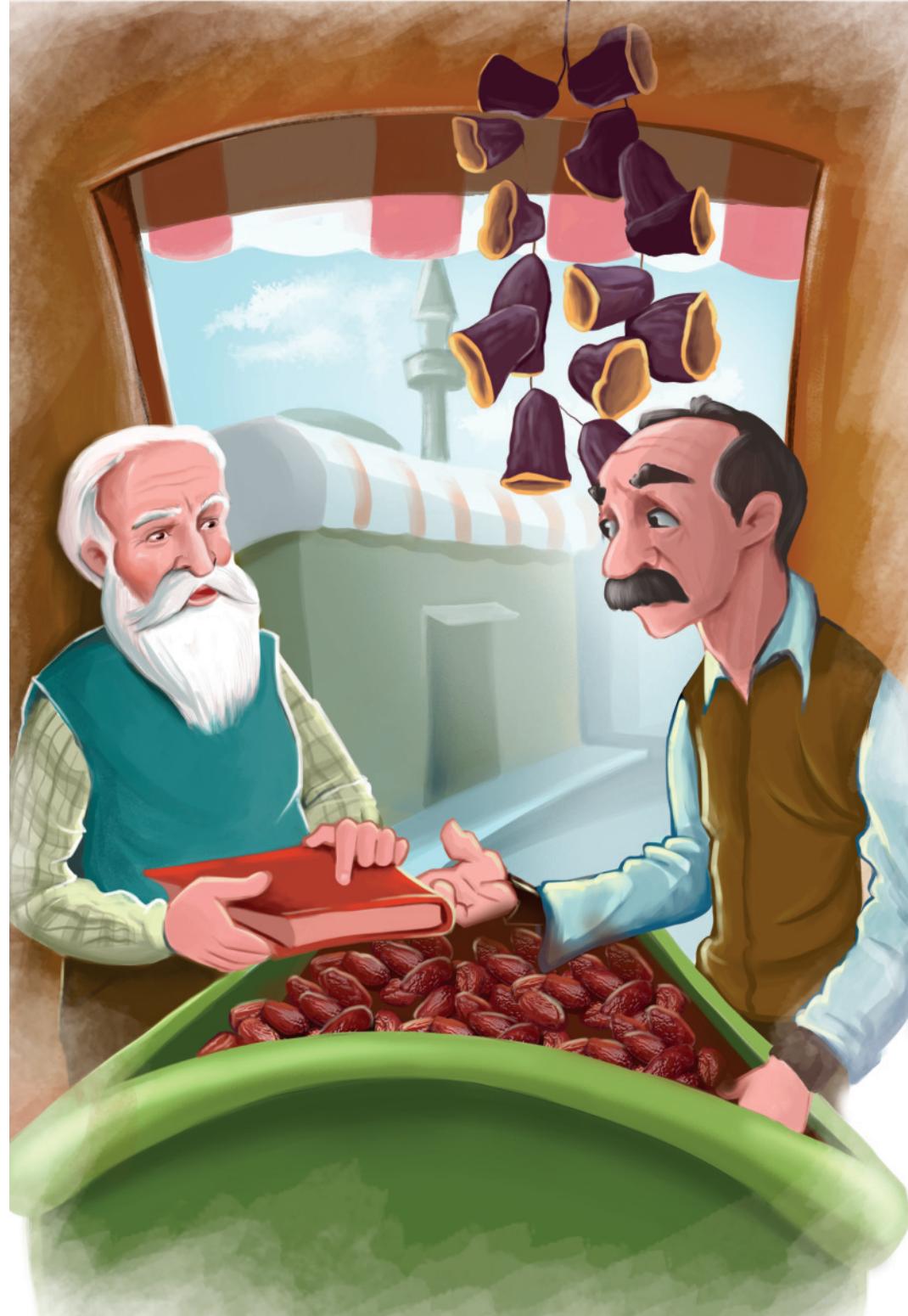
- Övladlarım, Allahdan ümid kəsilməz, amma çətin ki, bu xəstəlikdən xilas olam, - dedi.

Oğulları hüznlü səslə bir ağızdan:

- O nə sözdür, ata? Allah xeyirli uzun ömür versin, səni başımızdan əskik etməsin, - dedilər.

Kitab Əhməd dərin nəfəs alıb:

- Allah sizə də uzun ömür versin, mənim gözəl balalarım! Sizə var-dövlət miras qoya bilmədiyim üçün kədərliyəm. Yalnız çox qədim bir kitabda gizli bir xəzinənin şifəsinə dair məlumat oxumuşdum. Həmin şifrənin hər bir hərfini başqa-başqa rəflərə yiğdiğim kitabların arasında gizlətmışəm. Mənə nə isə olsa, şifrəni öyrənib xəzinəni tapacaqsınız. Əgər bu məsələdə çətinliyə düşsəniz, Yunus babadan məsləhət alarsınız. O sizə kömək edəcək, - dedi.

Bu sözü söyləyən Kitab Əhməd bir neçə gündən sonra Haqqın rəhmətinə qovuşdu. Uşaqlar atalarının ölümünə çox kədərləndilər. Amma yas da üç gün, ən uzağı qırx gün olar. Sən yasdasan deyə zaman dayanmaz, sel kimi axıb gedərkən səni də özü ilə aparar. Beləcə, uşaqlar da həyatın axınına qapılma-maq üçün xəzinənin izinə düşürlər.

Bütün kitabları səhifə-səhifə gözdən keçirselər də, xəzinənin izinə dair heç bir işarə tapmırlar. Nəhayət, böyük qardaş dilə gəlir:

- Qardaşlarım, rəhmətlük atamız, çətinliyə düşsək, Yunus babanın yanına getməyimizi demişdi. Haydi, onun yanına gedib dərdimizə çarə axtaraq.

Birlikdə Yunus babanın yanına yollanıb başlarına gələni ona danışırlar. Yunus baba saqqalını sığallaya-sığallaya bir az fikrə getdikdən sonra belə deyir:

- Gənclər, kitabları başdansovdu vərəqləməklə şifrəni tapa bilməzsiniz. Bütün kitabları səhifə-səhifə, sətirbəsətir oxumalısınız. Ondan sonra hər rəfdəki kitablardan ana fikri ifadə edən bir cümlə alınar. Siz bu cümlələri tapın, gerisi asandır.

Birlikdə evə yollanırlar. Yunus baba kitablara baxdıqdan sonra sözünə belə davam edir:

- Burada iyirmi bir rəf var. İşinizi asanlaşdırmaq üçün üçə bölək. Hər biriniz yeddi rəf kitab oxuyandan sonra iş öz həllini tapacaq. Bərəq vuran qızıllar sizə gözləyir.

Üç qardaş həyəcanla işə başlayır. Yeddi aydan sonra Yunus babanı evə dəvət etdir. Yorğun, amma sevincli halda:

- Gecə-gündüz demədən bütün kitabları oxuduq. Hər rəfdəki kitabların ana fikrini öyrəndik. Bundan sonrası sizə qalib, - deyirlər.

Yunus baba iyirmi bir cümləni bir-bir oxuduqdan sonra yenə dərin fikrə dalır. Nəhayət, nurani üzündə tapmacanın həllini tapdığı oxunmuş.

- Şifrəni tapdıq. Hər cümlənin ilk hərfini yan-yana düzsək, şifrə ortaya çıxacaq.

Üç qardaş həyəcanla ilk hərfləri yan-yana düzdükdən sonra şifrə məlum olur: "Bilik ən böyük xəzinədir". Bu hal qarşısında üçü də çəşqin halda Yunus babaya baxırlar.

- Bu necə olan işdir, Yunus baba? O qədər əlləşdik, vuruşduq, ortada nə xəzinə var, nə də qızıl.

Yunus baba şən səslə:

- Əziz balalar, əslində üçünüz də bir xəzinənin üstündə oturmusunuz, amma bundan xəbərsizsiniz, - dedikdən sonra ilk yeddi rəfdən kitablar götürüb su-allar verməyə başlayır. Büyük qardaş bütün sualların cavabını verir. Bütün kitablar tibb elmi ilə əlaqəli imiş. Yunus baba:

- Oğlum, sən həkim olmusan, amma xəbərin yoxdur. Haydi, get bu işi yaxşı bilən birinin yanında

öyrəndiklərini tətbiq elə, sonra imtahana gir və peşəni davam etdir.

İkinci qrupdakı kitablar memarlıqla əlaqəli idi. Ortancıl qardaş da bütün sualların cavabını mükəmməl verir.

Kiçik qardaşa da maliyyə ilə əlaqəli suallar verən Yunus baba ondan lazımı cavabları alır...

Aradan illər keçir. Yunus baba dostunun əmanəti olan uşaqları ziyarətə gedir. Böyük qardaşın yanına gəlib nə görsə yaxşıdır? Ölkənin ən yaxşı həkimi ol-

muş, xəstələr qapısına axın edir... Bir az söhbət etdikdən sonra Yunus baba gülümsəyərək:

- Oğul, xəzinədən nə xəbər? – deyir. Böyük qardaş sevinclə:

- Yunus baba, müalicə etdiyim xəstələrin sevinc və duasının yanında xəzinə nədir ki? – deyir.

Bu səfər memar olan ortancıl qardaşın yanına gedir ona da eyni suali verir. Memar otağındakı bina şəkillərinə baxıb belə deyir:

- Yunus baba, yadindadir, bir söhbətində “Ölmək istəmirsizsə, ölümsüz əsərlər miras qoyun”, - demişdiniz. Mən tikdiyim binalarla ölümsüzlük xəzinəsinə tapmışam, pul nədir ki?

Nəhayət, kiçik qardaşın yanına gedir. Görür ki, o da ölkənin xəzinələrinə nəzarət edən dövlət adamı olub. Yunus baba ağzını açmadan belə deyir:

- Yunus baba, bu boyda ölkənin xəzinələrindən mən məsulam. Mənim əmrəm olmadan pul basılmır...

Qardaşların üçünü də xoşbəxt görən Yunus baba sevincə evinə qayıdır. Bir həftədən sonra üç qardaş əlini öpüb xeyir-duasını almaq üçün Yunus babanın evinə yollanır. Adı dillər əzbəri olan üç qardaşın gəldiyini eşidən camaat da Yunus babanın evinin qarşısına yığılır. Qonaqlar camaata salam verdikdən sonra Yunus baba sözə belə başlayır. Yenə az söyləmiş, düz söyləmiş. Gəlin görək nə söyləmiş?

- Ey mənim gül balalarım, can dostlarım! Xəzinəyə sahib olmaq üçün əzmin və biliyin köləsi olmaq lazımdır. Kitablarda və kitabxanalarda gizlənən elm xəzinələri qollarını açıb sizi gözləyir. Elə isə nə durmusunuz, haydi iş başına!

YUNUS BABANIN HEYBƏSİ

Nur üzlü, gül qəlbli Yunus baba insanlara kömək etməyə ərinməz, yaxşılıqdan başqa heç nə düşünməzdidi. Bir gün gördü ki, yaşadığı şəhərin əhalisi yavaş-yavaş pis əməllərə meyl salır. Bunu görən Yunus baba onlara iibrət dərsi vermək qərarına gəlir. Əlinə bir dəyənək, ciyninə də heybəsini alıb yola düzəlir. İri addımlarla irəliləyərkən yüksək səslə car çəkməyə başlayır:

- Yaxşılıqları alıram, pis əməlləri satıram. Çərçi gəldi, çərçi!

Onu görən camaat təəccüblə soruşur:

- Bu nə haldır, Yunus baba? Çərçilik sövdası hardan çıxdı? Heç belə də çərçi olar? Kim yaxşılığı satıb pisliyi alar?

Yunus baba heybəsini düzəldərək aramla cavab verir:

- Heç konuşmayın, dostlar. Mənim dərdim bu heybə ilədir. Heybənin arxa gözünə etdiyim yaxşılıqları, qabaq gözünə isə pislikləri qoyuram. Pis

əməllər artdıqca belim bükülür, əsasız gəzə bilmirəm. Ona görə də pislikləri satıb yaxşılıq almaq isteyirəm.

Camaat Yunus babanın halına acıyaraq ona ağıl verməyə başlayır:

- Ay baba, bundan asan nə var? Madam ki, müşkül heybənin qabaq gözündədir, yerini dəyiş.

Yunus baba acı-acı gülərək belə deyir:

- Onu mən də yoxladım, dostlar. Onda daha da pis olur. Heybənin qabaq gözündəki yaxşılıqlara arxayı olub daha çox pis əməl işləyirəm. Bu səfər heybənin arxa gözündəki ağırlıq o qədər çoxalır ki, belim arxaya doğru bükültür. Onda da arxaya getməli oluram. Siz mənə fikir verməyin, öz heybənizin gözlərinə diqqət edin.

Camaat istehza ilə:

- Sən deyəsən xəyal görüsən, Yunus baba. Səndən fərqli olaraq bizim ciynimizdə heybə yoxdur, - deyir.

Yunus baba bir az fikirləşdikdən sonra:

- Dostlar, - dedi, - Mənim heybəm kimi görsən-məsə də, əslində, hər kəsin bir heybəsi var. Siz yenə də diqqətli olun.

Əhalidən bəzisi:

- Yunus baba əbəs danışmr. Sağımızdakı və soluzdakı mələklərdən danışır hər halda, deyib davranışlarına fikir verdi.

Bəzisi isə:

- Yazıq Yunus baba! Həm sağlamlığını, həm də ağlını itirib, - deyərək əvvəlki kimi yaşamağa davam etdi.

İnsanların bəzisi düşünsün, bəzisi boş-boş danışın, Yunus baba yoluna davam edir.

- Çərçi gəldi, çərçi! Yaxşılıq alıb, pis əməl satram. Çərçi gəldi, çərçi! Hər kəs öz heybəsinə diqqət etsin!

22

23

ÇİÇƏKLƏR SOLMASIN

Hələ üçüncü sinifdə oxuyurdu. Məktəbi, müəllimini və bütün sınıf yoldaşlarını çox sevirdi. On çox da bir partada əyləşdiyi Hüseyni. Nəyi varsa onunla bölüşür, onunla gülüb onunla oynayırdı. Hüseynin də gözündə Əhməd elə idi. Məktəbdə birlikdə keçirdikləri vaxt azmiş kimi evə də birlikdə gedir, ayrıldıqdan sonra da bir-birini düşünürdülər.

Yenə həftənin son dərs günü idi. Sonuncu dərsin zəngi çalındıqdan sonra əl-ələ tutub evə gedirdilər. Eyni binada yaşayırdılar. Ayrılacaqları zaman Hüseyn:

- Əhməd, bu həftə bibimgilə gedəcəyik. Səndən ayrılməq istəməzdəm, amma atam getməmizi çox istəyir. Getmədən ən çox sevdiyim bənövşəni sənə vermək istəyirəm. Mən gələnə qədər ona baxar, baxdıqca da məni yada salarsan, - dedi.

Bunları deməsi ilə gedib bənövşə əkdiyi dibçəyi gətirməsi bir oldu. Əhmədlə Hüseyn beləcə qucaqlaşıb ayrıldılar. Əhməd evə gedən kimi dostundan

aldığı gülü yazı masasının üstünə qoydu. Onu uzun-uzadı seyr edib piçilti ilə:

- Səni çox sevirəm, Hüseyin, - dedi.

Bir müddət xəyalalı daldıqdan sonra bənövşənin ona güldüyünü düşünərək utandı. Səhər açılan kimi ilk işi bənövşəyə baxmaq oldu. Bənövşə solmuş,

üstəlik boynunu da bükmüşdü. Çox təəccübləndi. Susaya biləcəyini fikirləşib torpağı yoxladı, amma torpaq nəm idi. Bəs, görəsən, nəyə görə solub?

Səhər yeməyini yemək üçün mətbəxə keçəndə ata-anasını fikirli gördü. Onlar da bənövşə kimi solmuşdular sanki.

- Sabahın xeyir, anacan, nə olub belə? Sənin də sabahın xeyir, atacan, gözlərin həmişəki kimi gül-mür, nə olub? – deyə soruşdu.

Atası başını aşağı saldı. Qəhərlənib udqunarkən gözləri doldu. Çətinliklə:

- Əhməd, Hüseyngilin ailəsi avtomobilə qəzaya uğrayıblar, - dedi.

Əhməd qorxudan yerində donub qaldı.

- Hüseyn, Hüseynə nəsə olub? Ata-anası necədir?

Atası ağlamsınaraq:

- Ata-anası ağır yaralanıb, amma Hüseyni xilas edə bilməyiblər, - dedi.

Əhməd bir müddət yerindən tərpənmədi. Sonra gözündən iki damcı yaş yanaqlarına doğru süzüldü. Bu zaman qeyri-ixtiyari dodaqlarından bu cümlə çıxdı:

- Çiçəklər solmasın, uşaqlar ölməsin!

Bu cümləni təkrar edə-edə otağına qaçıdı. İçəridən hıçkıraq səsləri gəlirdi. O gündən sonra Əhməd də bənövşə kimi saralıb-soldu. Sanki ətrafda nə varsa hamısı ilə əlaqəsini kəsmişdi. Məktəb də, dərslər də, həyatın özü də Əhməd üçün bütün dəyərini itirmişdi. Çünkü ən yaxın dostunu itirmişdi...

Əvvəlcə anası yalvardı, sonra atası başa salmağa çalışdı, amma heç bir faydası olmadı. Daha sonra müəllimi də, həkimlər də bu qədər kədərlənərək Hüseyni geri qaytara bilməyəcəyini izah etdilər.

O isə: - "Çiçəklər solmasın, uşaqlar ölməsin", cümləsindən başqa heç nə demirdi.

Əhmədin ailəsi çarəsiz qalmışdı. Bir gün yenə Əhməd haqda danışarkən anası Yunus babanın yanına gedib ondan məsləhət almağı təklif etdi. Bu

təklif atasının da aqlına batdı. Neçə gündür tutulan üzü bir az açılan kimi oldu.

- Düz deyirsən, Allahdan ümid kəsilməz. Yunus baba uzaqgörən müdrik bir adamdır. Çiçəkləri də çox sevir. Əvvəlcə yanına gedib dərdimizi açaq, sonra Əhmədi də apararıq, - dedi.

Dedikləri kimi etdilər. Yunus baba Əhmədi gülər üzlə qarşılıdı. Yumşaq dillə öyünd-nəsihət etsə də, Əhməd heç birinə qulaq asmırıldı. Yunus baba Əhmədin əlindən tutub bağçaya tərəf getdi.

- Əhməd, oğlum, anan ciçəkləri çox sevdiyini söylədi. Bax mənim bağçamda da çoxlu gül-ciçək var. Onlara baxmaq istəyirsən? – dedi.

Əhməd heç bir cavab verməsə də, birlikdə bağçaya tərəf getdilər. Ciçəklər olan yerə çatanda Yunus baba Əhmədin əlini buraxıb bir az arxada qaldı. Ciçəklərin gözəlliyi və təravəti Əhmədi valeh eləmişdi. Qızıl gülü, laləni, nərgizi bir-bir qoxuladı, sonra oxşadı. Bir anlıq özünü unudan Əhməd:

- Ciçəklər solmasın, - deyə piçildadı.

Bu zaman yumşaq və şirin bir səs eşidildi:

- Əhməd, əlbəttə ki, ciçəklər solmasa lap yaxşı olar. Amma unutma ki, biz payızda solsaq da, Allahın izni ilə yazda yenidən cücerib baş qaldırırıq. Üstəlik rəngimiz və ətrimiz əvvəlkindən daha gözəl olur...

Çiçəklənən danışması Əhmədin çox xoşuna gəlmişdi. Bir az aralıdakı bənövşələrin yanına getdi. Onlara toxunub qoxulayarkən dostu Hüseyni xatırladı. Bu səfər:

- Uşaqlar ölməsin, - deyə piçildədi.

Sanki bənövşə dilə gəldi:

- Uşaqlar ölməz!

Əhməd hirslə cavab verdi:

- Amma mənim can dostum, Hüseyn öldü!

- Xeyr, Hüseyn ölmədi. O, uşaqları və çiçəkləri çox sevən Mövlamıza qonaq getdi. İndi de görüm, sizə gələn qonağı necə qarşılıyarsınız?

Əhməd bir az duruxub cavab verdi:

- Onun üçün ən yaxşı yeməklər hazırlayar, ən gözəl otağımızı ona verərik.

Bənövşə gülümsəyərək:

- Uca Rəbbimiz də bütün uşaqları cənnətində qonaq edər, onlara ən gözəl nemətlərindən lütf edər.

Orada çiçəklərin ən gözəli var. Hətta uşaqlar orada cənnət quşları kimi istədikləri yerə uçarlar.

Əhməd heyrətlə kəkələyərək:

- Hüseyn indi orada qonaqdır mı? – deyə soruşdu.
- Bəli, təkcə Hüseyn yox, bütün uşaqlar Mövlamızın qonağıdır. Bir az əvvəl demişdim axı, Allah uşaqları və gülləri çox sevir.
- Cənnətə getsəm, Hüseyni görə bilərəmmi? – deyə həyəcanla soruşdu.

- Əlbəttə, görə bilərsən, amma cənnətə girə bilmək üçün gərək dərslərinə yaxşı hazırlaşsan. Yaxşı şagird olmalı, ata-ananı və bütün insanları sevməlisən. Eynilə Hüseyni sevdiyin kimi...

Əhməd bu bənövşəni çox sevdidi. Hüseynin verdiyi gülə də çox oxşayırıdı. Dibçayı əlinə alıb geri çevriləndə yanağında güllər açan Yunus babanı gördü. Utanaraq:

- Yunus baba, bu bənövşəni götürə bilərəm? - dedi.

Yunus baba sevgi ilə Əhmədin saçlarını sığallayaraq cavab verdi:

- Əlbəttə, götürə bilərsən, oğlum! Hansını istəsən, götürə bilərsən. Çünkü uşaqla çiçək, çiçəklə uşaq əkiz qardaşdır...

ÇAYA DÜŞƏN UŞAQ

Qar yağanda qara torpaq ağappaq bir kürkə çevrilir. İnsan olan kəs insanlarla dost olur. Dostluq olduqda ürəklər coşar, coşan hər ürək səhbətə can atar. Ürəklərin coşub sevgiyə can atdığı bir gün Yunus baba:

- Söz məclisi açılsın, inci mərcan saçılışın. Sözün qiymətini bilənlər şirin-şirin dinləsin, bilməyənlər varsa da, qulaqları cingildəsin. Haydıcı, dostlar, sözü olan söyləsin, - deyərək səhbət açdı.

Səlim müəllim izin alıb sözə başladı:

- Dünən çay kənarında gəzirdim. Birdən həyəcanla “Ana! Anacan, qurtar məni!” deyərək imdad istəyən bir uşağın çayda axdığını gördüm. Yazıq uşaq suya batıb çıxır, hər dəfə

başını çıxaranda “ana” deyib qışqırıldı. Mən uşağı xilas etmək üçün ətrafdə vurnuxarkən bir qadın yanından gülə kimi keçib özünü çaya atdı. Suya atılmış ilə uşağı xilas etməyi bir oldu. “Balam, gözəl qızım!” – deyib elə möhkəm qucaqlamışdı ki, sözə ifadə etmək mümkün deyil.

Molla Rza sözə girdi:

- Analar belədir. Hər kəs əvvəlcə can, sonra canan deyər, amma analar əvvəlcə canan, sonra can deyərlər. Uca Yaradan onlara belə bir xüsusiyyət bəxş edib.

Səlim müəllim:

- Allah sizdən razı olsun, çox gözəl danışdırınız. Bəs buradan başqa ibrətlər də götürmək olarmı? – dedi.

Molla Rza sevgi dolu gözlərlə Səlim müəllimə baxıb dedi:

- Müəllim, bəzən sual verən cavabı daha yaxşı bilir. Üstəlik bu hadisəni şəxsən gözləri ilə görən də sənsən. De görək nə kimi ibrət götürdüñ?

Səlim müəllim bir az utanaraq əlavə etdi:

- Qarşılaşdığını hadisə sizin tez-tez söylədiyiniz bu sözü xatırlatdı: “Allahımız qullarını bir anadan daha çox sevər”.

- Bəli, düzdür. Rəbbimizin şəfqət və mərhəməti heç bir ananın şəfqəti ilə müqayisə edilməyəcək qədər genişdir.

- Mən də o an fikirləşdim ki, biz bəndələr günah bataqlığına düşsək, Mövlamız bizi oradan qurtarar və bağışlayar.

Molla Rza gülümsəyərək əlavə etdi:

- Əlbəttə, doğru deyirsin, amma başqa bir gerçək də var. Biz insanlar qorxu ilə ümid arasında olmalıdır. Yəni Uca Rəbbimiz istəyərsə bizi əfv edər, istəyərsə də...

Bu söz qarşısında Səlim müəllim:

- Bəli, istəyərsə də...

Söhbətin başa çatdığını görən Yunus baba söz məclisinə bir neçə kəlam ərməğan etdi. Az söylədi, düz söylədi. Gəlin görək nə söylədi:

- Dostlar, Allah heç kimi yoldan azdırmasın, azdırıb günah bataqlığına düşürməsin. Hər iki qardaşımızın dediyi doğrudur. Mən də deyirəm ki, çaya düşən uşaq “Anakan, qurtar məni” deyə imdad istədiyi kimi, günah bataqlığına düşən biz də: “Ey bağışlayan və mərhəmət edən Uca Rəbbimiz, bize yardım et, əfv et” deyərək səmimi-qəlbdən yalvarmalıyıq... Gerisi Ona qalmışdır. Amma biz də bilirik ki, Mövlamızın rəhməti qəzəbindən daha artıqdır...

BIÇAQ ÇİÇƏK AÇANDA

Külək ağaclarla siğal çəkir, günəş meyveleri yetişdirirdi. Əlvan kəpənəklər çiçəkləri salamlayırlar, çiçəklərin gözəl rayihəsi ətrafa yayılırdı. Ana sərcə yuvasında oturub səbirsizliklə yumurtadan çıxacaq balalarının xəyalını qururdu. Öz-özünə:

- Bu gün axşam olmadan yumurtadan çıxarlar, - deyirdi.

Qəlbi xeyallarla döyünen ana sərcə qarnının acığını hiss etdi. Yuvalan ayrılib-ayrılmamaqda tərəddüb etdi. Sonra:

- Beş dəqiqəlik ayırlsam, qarnımı doyurub gəlsəm, heç nə olmaz, - deyərək yuvalan ayrıldı. Ağlı yuvalada qalsa da, uçub getdi. O qədər çox uzağa da getməmişdi. Bir az irəlidə kiçik bir daxmanın qarşısında sapsarı buğda dənələri gördü. Çox sevindi. Dərhal buğdalardan olduğu yerə sıçıdı. Sap kimi düzülən buğdalardan bir-bir yeməyə başladı. Qəflətən başının üstünə düşən xəbirin səsi ilə özünə gəldi, amma artıq iş-işdən keçmişdi...

Ovçu Qalib sevinərək tələyə yaxınlaşdı. Əlini uzadıb sərçəni yaxaladı. Gülə-gülə:

- Bu biri... Axşama kimi bir neçə dənə də tutsam, manqalda kababım hazırlıdır, - dədi.

Elə bil bütün dünya ana sərçənin başına firlandı. Bilmədi tələyə düşdürüү üçün kədərlənsin, yoxsa axşama yumurtadan çıxacaq balaları üçün? Özünü

toplayıb
qəzəblə ov-
çuya səsləndi:

- Ey ovçu,
məgər heyvanların bala
çıxarma mövsümündə ovlan-
mağın qadağan olduğunu bil-
mirsen?

Ovçu Qalib qəh qəhə çekdi.

- Balaca sərçə, bəs sən bunu bilmirsən ki, qanunu güclü olanlar qoyar. Əsirlərin qanun xatırlatma haqqı yoxdur?!

Ana sərçə böynunu büküb səssiz-səssiz ağlamağa başladı. İndi özünü yuvaya çatdırmasa, balalarının hali necə olar? Bir az ağladıqdan sonra ovçuya yalvarmağa başladı:

- Aman ovçu, bu axşam balalarım yumurtadan çıxacaq. Nə olar məni burax! Balalarım yumurtadan çıxsın, geri qayıdaram. Nə olar, burax məni gedim!

Ovçu Qalib rişxəndlə sərçəyə səsləndi:

- Başın pis işləmir ha! Heç tələdən qaçan quşun geri qayıtdığını görmüsən? Yoxsa məni bu qədər axmaq hesab edirsən? Boş yerə özünü yorma, axşam səni yeyəcəyəm...

Sərçə bir az da ağladıqdan sonra ana ürəyi dözmədi. Yenə yalvarmağa başladı:

- Aman ovçu, canım ovçu, nə olar məni burax! Allaha and olsun ki, balalarım yumurtadan çıxan kimi qayıdacağam.

Ovçu Qalibin daşa dönmüş qəlbi bir az yumşaldı.

- Yaxşı, - dedi, - səni buraxıram, amma gərək yerinə başqa bir quş tapasan. Axşam yeməyimi əldən qaçıra bilmərəm.

Ana sərçə bir az ümidləndi, amma yerinə kimi tapa bilərdi axı? Qəmli-qəmli fəryad edib ağlamağa başladı:

*Canım tavada qaldı,
Balam yuvada qaldı,
Kömək edin, a dostlar,
Gözüm havada qaldı...*

Onun oxuduğu ağını eşidən bir qumru uçaraq yanına gəldi. Ana sərçə ağalaya-ağlaya hər şeyi ona danişdi. Qumru:

- Ey ovçu, dostumu burax, mən onun yerinə sənin yanında qalaram, - dedi.

Ovçu əvvəlcə təəccüb etdi, sonra:

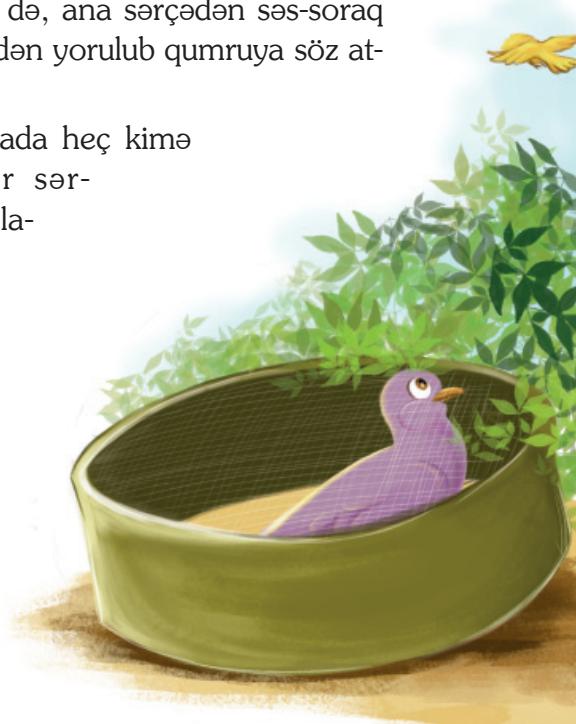
- Qaz gələn yerdən toyuq əsirgəməzlər. Biz sərçə yeyək deyirdik, qismətimizə qumru düşdü. Haydi, yaxın gəl, - dedi.

Sərçə sevinclə yuvasına uçdu, qumru da xəlbirin altına girdi. Səssizcə orada "hu-hu" deməyə başladı. Aradan dəqiqələr keçsə də, ana sərçədən səs-soraq yox idi. Ovçu gözləməkdən yorulub qumruya söz atmağa başladı:

- Görürsən, bu dünyada heç kimə güvənmək olmaz. Bir sərçədən ötrü canından olacaqsan.

Qumru "hu" deməyə ara verib:

- Ovçu qardaş, birincisi, ana sərçə sözünü tutub geri qayıdacaq. İkincisi də ki, mən canımı bir sərçə üçün vermirəm... – dedi.

- Bəs nə üçün verirsən, - deyə ovçu soruşdu.

- Mən darda qalana kömək əli uzadıram. Bu fədakarlığımın da səbəbi budur. Ana sərçənin yerində mən də ola bilərdim...

Ovçu Qalib əlindəki bıçağı itiləyərək:

- Boş yerə özünə təsəlli vermə, bir azdan səni kəsəcəyəm. Qorxuram bıçağı da sevdiyini deyəsən, - deyə qırmışdı. Qumru bir "hu" deyib təbəssüm etdi.

- Bilirəm, sənə gülünc gələcək, amma əlindəki bıçağı da sevirəm. Ovçu qardaş, biz Yaradandan ötrü yaradılan hər şeyi sevirik. Hətta təkcə dostlarımızı deyil, düşmənlərimizi də sevirik. Gələk əlindəki bıçağı nə üçün sevdiyim...

Ovçu Qalib bir az heyrət, bir az da istehza ilə soruşdu:

- Yaxşı, de görüm bıçağı niyə sevirsən?

Qumru dərindən "hu" deyib sözünə davam etdi:

- O bıçaq insanları və uşaqları doyurmaq üçün yemək hazırlayarkən necə də gözəl bir iş görür. O

bıçaq tələyə düşən bir quşun ipini kəsərkən nə qədər şərəfli vəzifəni yerinə yetirir, - gözlərindən yaş süzülərək davam etdi, - O bıçaq məzələ bir millətin əlində olub zalimlərin sinəsinə saplananda nə qədər də gözəldir. O bıçaq...

Göz yaşları içinde susdu və yenidən "hu" deməyə başladı. Bu əsnada heç kim fərqində deyildi, lakin bıçaqda bəzi dəyişikliklər baş verməyə başlamışdı. Əvvəlcə qıpqırmızı oldu, sonra rəngi bir az açıldı və sapının yanından çiçək açmağa başladı.

Vaxt tamam olsa da, ana sərçə hələ gəlib çıxmışdı. Qumru sonuncu dəfə "hu" deyib başını uzatdı. Ovçu Qalib bıçağı götürüb qumrunun boğazına çəkdi. Bıçağı qumrunun boğazına çəkməsi ilə təəccüblənməsi bir oldu. Bu günə qədər yüzlərlə quş kəşmişdi, amma kəsərkən hiss etdiyi sərtliyi indi hiss etmirdi. Bıçağı qumrunun boğazına çəksə də iki yumşaq maddənin bir-birinə sürtündüyüünü hiss edirdi. Heyrətlə bıçağa baxdı. Baxması ilə bir az da heyrətə düşdü: Bıçaq çiçək açmışdı.

- Aman Allah, - deyib qeyri-ixtiyari qışqırdı.

Bu nə iş idi? Gördükleri yuxu idi, yoxsa gerçək? Ürəyi bərk-bərk döyünməyə başladı. Bir az sonra sinəsində bir sıxlıma hiss etdi. Ümidsiz-ümidsiz evini göstərərək:

- Dərman, dərmanlarım... – deyə bildi.

Qumru bir anda uçub içəri girdi. Dərman qutusunu götürüb gələndə ana sərçə də özünü çatdırmışdı. Qumru dərman qutusundan bir həb çıxarıb Qalibin ağızına qoydu. Ana sərçə də dimdiyi ilə bir az aralıdakı bulaqdan su gətirməyə getdi. Qumru ovçunu sərinlətmək üçün qarşısında dayanıb qanad çalırdı. Bir neçə dəqiqədən sonra ovçu Qalib sakitləşib yuxuya getdi...

Təhlükə sovuşandan sonra ana sərçə və qumru bir-birinə sarılıb sevinc göz yaşları tökdülər. Oradan uzaqlaşacaqları əsnada qumru geri qayıdib biçağın yanaqlarından öpərək onunla vidalaşdı.

Ovçu Qalib özünə gələndə axşam düşmüdü. Təəccüblə ətrafına baxdı. Baş verənlər gerçək idi, yoxsa yuxu? Bir daha ətrafa baxdı. Xəlbir yerində idi, biçaq yanında. Ağzı açıq dərman qutusu isə bir az irəlidə idi. Həbləri saydı, biri əskik idi. Bəs qumru ilə sərçə harda idi? Daha doğrusu, onlar vardımı? Fikri qarışmış halda qalxıb yola düzəldi...

Yunus baba yol qırağındakı bağçasından meyvə yiğib evə qayırdı. Ovçu Qalibə salam verdi. Hal-

nın xarab olduğunu görüb evinə dəvət etdi. Yeni dərdiyi almalarдан, əriklərdən yuyub stolun üstünə qoydu. Ovçu Qalib fikirli-fikirli oturmuşdu, heç nə yemirdi. Yunus baba müləyim səslə soruşdu:

- Xeyir ola, ovçu, bu gün səsin-səmirin gəlmir. Səni yaman fikirli görüürəm. Meyvələrdən ye, bəlkə, bir az fikrin daşıla.

Ovçu Qalib bir-bir başına gələnləri danışdı. Ən sonda:

- Yunus baba, bax, başıma belə bir iş gəlib. Bilmirəm yuxu idi, yoxsa gerçək? –dedi.

Yunus baba gülümşəyərək ovçu Qalibin yanında əyləşdi. Səmiyyətlə əllərindən tutdu.

- Qalib, başına çox gözəl və maraqlı hadisə gəlib. Yuxu və ya gerçək olması bir o qədər əhəmiyyətli deyil. Əsas məsələ yaşadıqlarından ibrət dərsi almaq-

dır. Bu hadisədən nə dərs götürdüñ, söylə, biz də faydalanaq.

Ovçu Qalib utanaraq sözə başladı:

- O nə sözdür, Yunus baba! Mən hara, sizə dərs vermək hara! Biz sizin elminizdən və dünya görüşünüzdən faydalananmaliyiq. Amma madam ki soruştursan, qoy deyim. Bütün yaradılanları Yaradandan ötrü sevməyi, hətta təkcə yaxşılırı deyil, pisləri də sevməyi öyrəndim...

Yanağında sevgi çiçəkləri açan Yunus baba görək nə dedi:

- Qalib qardaş, deyirəm, bəlkə, bundan sonra ovçuluğun daşını atasan? Necə dolanacağam deyir-sənsə, bu bıçaq kifayətdir. Onunla taxta qaşış düzəldib satarsan. Hətta uşaqlar üçün taxta at, taxta oyuncaq düzəldərsən. Düzəltiklərini satmağa mən də kömək edərəm.

Ovçu Qalib sevinclə Yunus babanı qucaqladı.

- Allah səndən razı olsun, Yunus baba! Elə mən də ovçuluğun daşını atmaq istəyirdim, amma dolanışığımı necə təmin edəcəyimi bilmirdim. Sənin dediyini edəcəyəm. İlk işim də bu gecə iki quş yuvası düzəldib ağacdan asmaq olacaq. Biri qumruya, biri də ana sərçəyə...

Ürəklərində sevgi çiçəkləri açan Yunus babayla ovçu Qalib yenidən qucaqlaşdırılar. Bıçaq da yenidən çiçək açdı. Ulduzlar bir-birinə göz vurub gülüm-

sədilər. Nə baş verdiyini anlamayan ay babanın yanından öpdülər. Minlərlə ulduzun öpüşünə qərd olan ay babanın üzü qıpqırmızı qızardı. Qurdalar, quşlar və bütün uşaqlar xoşbəxtlik yuxusuna getdilər...

YETİM OĞURLUĞA GEDƏNDƏ

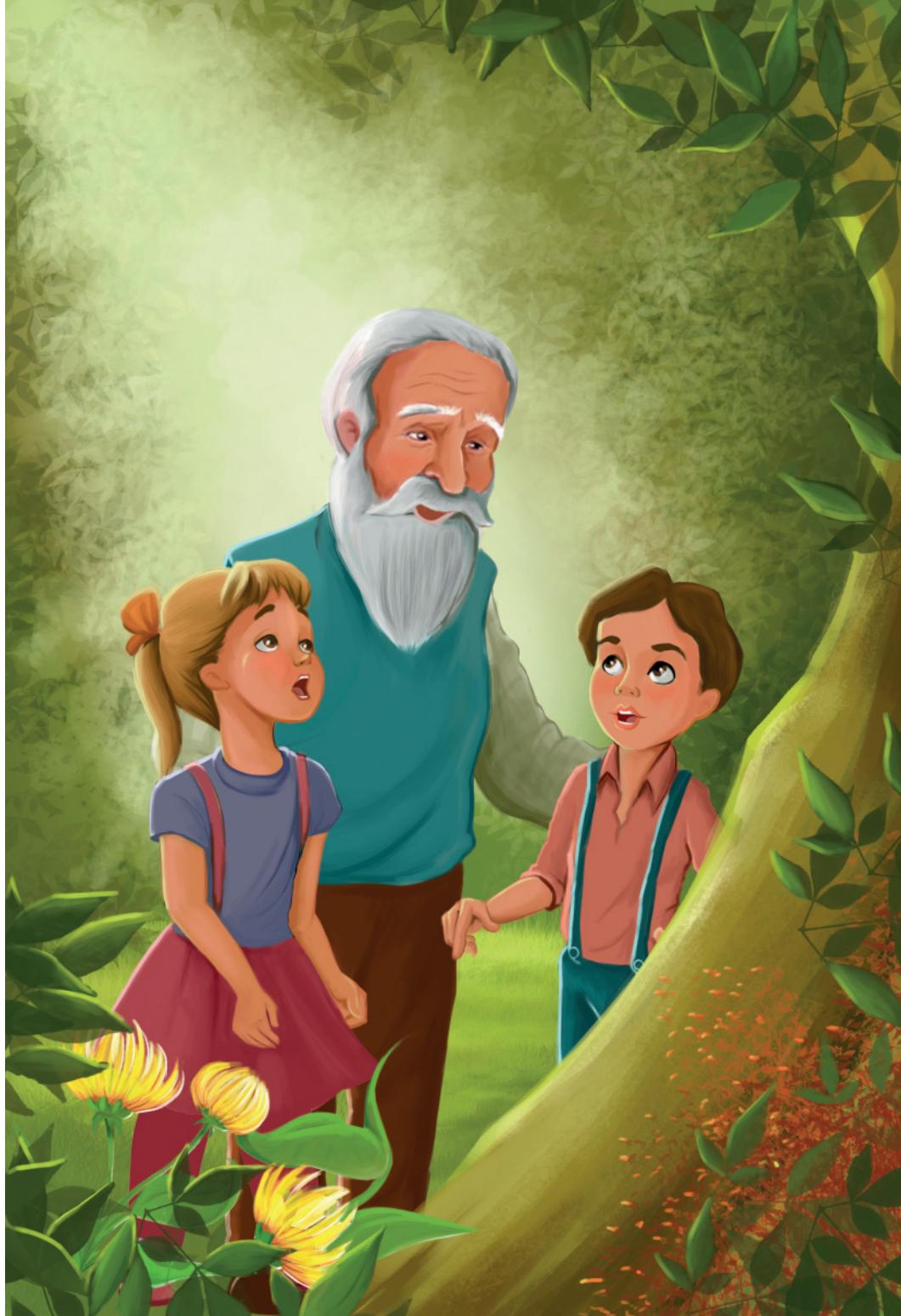
Baharın isti nəfəsi əsən küləkdə hiss olunmağa başlamışdı. Əl edən ağaclarla birlikdə budaqların üstündəki qar da qışla vidalaşırdı. Onlar gedərkən əvvəlcə rəngarəng çiçəklər, sonra yamyaşıl yarpaqlar təbiəti salamlayırdı. Quşların cəh-cəhi kiçik kəndə bayram ab-havası verirdi.

Bu gözəlliklər tezliklə insanların da qəlbinə yol tapdı. Məcbur qalmadıqca evdən çıxmayan Yunus baba səhər erkəndən çölə çıxıb baharı salamladı. Qarşısına çıxan quşlara, gül-ciçəyə “Əleyküm salam” deməsi uşaqlara təəccüblü gəldi. Heyrətlə soruştular:

- Kiminlə salamlaşırsan, ay baba? Axı burda heç kim yoxdur!

Yunus baba gültümsəyərək dedi:

- Haqlısınız, balalarım, görünüşdə heç kim yoxdur, amma yaxşı baxsanız, çox şey görmək olar. Baxın, alma çiçəyi nə deyir:

Budağında özələm,
Bahar gəldi, gəzərəm.
Yanağım al-al olsa,
Mən nə qədər gözələm.

Bəs bu sərçənin civiltisini eşitmirsiniz?
Bahar gəldi,
Çiçək güldü,
Dodaqlara
Gülüş qondu.
- deyərək Allaha şükür edir.

Baharın gözəllikləri sel olub Yunus babanın qəlbinə dolmuşdu. Birdən Çavuş İrfanı xatırladı. Neçə aydan bəri çox sevdiyi dostunu görmürdü. Yاشadığı kəndə piyada getsə bir saatlıq yol idti. Yol boyu salamlayacağı xeyli ciçək və quşla da rastlaşacaqdı. Tez evə qayıdır hazırlıq gördükdən sonra yola düzəldi.

Bir saat sonra Çavuş İrfanın evinin qabağında idi. Onu görən dostunun qəlbində sevgi ciçəkləri açdı. Bahar təbiəti qucaqladığı kimi bir-birinə sarıldılar. Söhbət əsnasında keçən günlərdən, yaddaqlan xatırələrdən danışdılar. Günorta yeməyini yeyib üstündən çaylarını da içəndən sonra Yunus baba getmək üçün icazə istədi. "Yolcu yolda gərək" deyib ayağa qalxmışdı ki, dostu qolundan yapışdı:

- Elə şey olmaz! Səni heç yana buraxan deyiləm. Qonaq otağı neçə aydır qonaq üzünə həsrət qalıb. Sənin kimi qiymətli dostumu qonaq etməkdən o da razı qalacaq. Mənim xətrimə olmasa da, heç olmasa bu otağın xətrinə...

- Yaxşı, - dedi Yunus baba, - sən də dəyərlisən, otağın da...

Təkrar bir-birinə sarılıb sevgi ilə qucaqlaşdılar. Gecənin yarısına qədər söhbət edib keçmiş-keçəndən danışdılar. Vaxtın çox gec olduğunu görən Yunus baba:

- Qardaş, bir dostluğun haqqını verək deyərkən, bir yandan da gecənin haqqını unutmayaq. Ev sahibi yataq deməz, amma mənim yuxum gəldi.

Çavuş İrfan dərhal Yunus babanın yatağını hazırladı.

- Gecən xeyrə qalsın, dostum! – deyib otaqdan çıxdı.

Sübh azanı oxunarkən Yunus baba yuxudan durdu. Məscidə getmək üçün çölə çıxmışdı ki, Çavuş arxasından səsləndi:

- Yunus, qardaş, nə vaxtdan bəri dostlar xeyir işlərə təkbaşına gedirlər?

Qol-qola girib məscidə yollandılar. Namazı qılıb çölə çıxarkən bir mənzərə diqqətini çekdi. Məscidin bir küncünə çəkilib qorxu ilə ətrafa baxan doqquz-on yaşlarında iki uşaq vardi. Yunus baba üzünü camaata tutub soruşdu:

- Xeyir ola, dostlar, bu uşaqlar kimdir, bu nə haldır?

Həsən usta bir az tərəddüdlə cavab verdi:

- Hmm... Yunus baba, sübh namazına gəlirdim, bu uşaqları harda görsəm yaxşıdır? Nərdivanı Kərim kişinin evinə söykəyib pəncərəsinə çıxırdılar. Məni görüb qaçmaq istədilər, amma qulaqlarından tutub məscidə gətirdim. Bir azdan polis məntəqəsinə aparaçağam.

Uşaqlar bunu eşidib qorxudan bir-birinə qıslarkən, Yunus baba da narahat olmuşdu.

- O saatda bu uşaqlar çöldə nə gəzir? Bu balaların heç kimi yoxdurmu?

- Yox, Həsən usta, - dedi - bir anaları vardı, o da iki ay əvvəl vəfat etdi. Uşaqlar da ortalıqda qaldı.

- Allah rəhmət eləsin. Daha de ki, "Yetim oğurluğa gedəndə..."

- "Ay gecədən doğarmış", - deyə Həsən usta zərbə-məsəli tamamladı.

Yunus baba fikirli-fikirli:

- Ay doğar, yoxsa bütün dünya qaranlığa qərq olar, bunu görəcəyik, - deyə dodağının altında deyindi. Sonra üzünü imama tutdu:

- Ay molla, dinimizdə fərzi-kifayə olan əməllər var. Onu bizə izah edərsənmi?

- Siz bizdən daha yaxşı bilirsiniz, amma madam istəyirsiniz, izah edim, Yunus baba. İslam dinində bəzi vəzifələr var ki, bir qrup müsəlmanın bu əməli işləməsi ilə bütün müsəlmanların üzərindən məsuliyyət qalxar. Məsələn, cənəzə namazı kimi...

- Bəs bu kimi əməlləri heç kim işləməsə nə olar?

- O zaman bütün müsəlmanlar bu əməli işləmədiklərinə görə məsuliyyət daşıyalar.

- Allah razı olsun, çox gözəl izah etdiniz. İndi səndən soruşuram, Həsən usta! Qulağından tutub bura gətirdiyin uşaqları əllərindən tutub evinə və ya məscidə apardınmı heç?

- Hmm. Bir neçə dəfə evə aparmışdım, amma...

- Bəs sən, can dostum İrfan! Qonaq üzünə həsrət qalan bir otağın vardı. Orada öz qonaqlarını saxlamaq daha yaxşı olardı, yoxsa Allah qonağını? Bəs biz “Özümüz üçün istədiyimizi başqları üçün də istəməli idik”. Bəs “Qonşusu ac ikən tox yatan bizdən deyildi”. Sabah bu sualları bizə verəcəklər, onda cavabımız nə olacaq?

Yunus baba bir-bir hamının üzünə baxandan sonra sözünə davam etdi:

- Bu uşaqlar polis məntəqəsinə getməyəcək, cünki mən onları öz evimə aparacağam, - deyib uşaqlara tərəf getdi.

Hamidan əvvəl Həsən usta kəsdi qarşısını.

- Bir dəqiqə, Yunus baba. Bir səhvdir elədik, izin ver günahımızı yuyaq. Bəlkə Allah bizi bağışlayar. Söz verirəm, bu uşaqların qida ehtiyacını mən özüm təmin edəcəyəm.

Yunus baba gülümsəyərək dedi:

- Sonra da qulaqlarından tutub...

- Xeyr, Yunus baba, sonra da əllərindən tutub məscidə gətirəcəyəm.

- Bir dəqiqə, can qardaşım, - deyə Çavuş İrfan sözə girdi. Sən bu gün gedirdin, eləmi?

- Bəli.

- Cox gözəl. Qonaq otağım boş qalmasın, qoy bundan sonra bu uşaqlarla şənlənsin.

Bu söhbətdən sonra hamının üzündə və qəlbində sevgi çiçəkləri açdı. Yunus baba və Çavuş İrfan uşaqları da götürüb evə yollandılar...

KÖNÜL QAPISI

Bahar fəslində bütün gözəllikləri ilə gəlmış, ağaclar təbiətə olan sevgilərini göstərmək üçün gəlin kimi bəzənmişdi. Bəzisinin başında duvaq kimi duran ağappaq çiçəklər, bəzisinin ətəyindəki çəhrayı çiçəklər təbiətin gözəlliyyinə gözəllik qatırdı. Ağacalarla yanaşı insanların da qəlbində sevgi çiçəkləri tumurcuqlamağa başlamışdı. Ürəklər kəpənək kimi titrəyir, qonmağa budaq, qoxulamağa çiçək axtarındı.

Hər ölkə kimi Eşq ölkəsinin də hökmdarı vardı. Qızının gözəlliyi dillər dastanı idi. Günəşə sən çıxmama mən çıxmı deyirdi. Gənclər Sevdanın qəlbini qonmağa can atır, onun eşqi ilə yatıb, xəyalı ilə oyanırdılar. Sevdanı istəyenlərin sayının artdığını görən atası qızından ayrılmamağın bir çarəsini fikirləşir. Böyük bir meşədə tayı-bərabəri olmayan bir saray tikdirir. Saraya girmək üçün qırx qapı qoydurur. Sonra Eşq ölkəsinin sakinlərinə belə elan edir:

- Hökmdarın dünya gözəli qızı ilə evlənmək istəyən hər kəs saraya girib onunla görüşə bilər. Sevdanın könlünə girən onunla evlənəcək.

Bu elanı eşidən gənclərin ürəkləri qanadlanmış, quş olub uçmağa başlamışlar. Aşıqın yolu qısa olarmış. Yüzlərlə gənc sarayın qarşısında toplaşmış. Sevda hər səhər pəncərədən baxaraq diqqətini çekən birini içəri dəvət edirmiş. Növbəsi çatan qaçaraq özünü qəpiya yetirir, oradakı əsgərlər gözünü bağlayandan sonra qapını açırlarmış. Yüzlərlə gənc sarayın qapısından içəri girsə də, geri qayıtmamışdı.

Sarayın qapısında gözləyən gənclər ümidsizlik dənizinə qərq olub ürəklərindəki duygunu nəğmə edib dilə gətirmişlər:

*Bu saray xoşdur,
Yolları boşdur,
Gedən gəlməyir,
Görən nə işdir?*

Bu acı nəğmə sarayın ətrafında, sonra da bütün ölkədə oxunmağa başlamış. Sevdanın dillərə das-tan olan gözəlliyyini və bu nəğməni eşidən Valeh də özünü saxlaya bilməyib atlanaraq saraya üz tutur.

Az gedir, üz gedir, dərə-təpə düz gedir, gəlir çıxır sarayın olduğu meşəyə. Sevdaya yaxınlaşdıqca həyəcandan ürəyinin gup-gup döyündüyünü hiss edir. Gözündə onu canlandıraraq dərin xəyalı dalar. Qəflətən aslan nəriltisi ilə diksinib özünə gəlir. Bu zaman aslan nəriltisinə yaşılı bir adamın qışqırığı da qosulur. Aslanın qoca bir kişini öldürmək üçün ona yaxınlaşdığını görür. Bir qocaya baxır,

bir Sevdanı fikirləşir. Yoluna davam etmək üçün addım atacağı vaxt qoca bir daha qışqırır:

- Allah xətrinə, yardım edin!

Allahın adını eşidən Valeh meşəni, sarayı, Sevdanı unudaraq xəncərini çəkib aslanın üstünə cumer. Aslanla Valeh arasında elə bir boğuşma başlayır ki, toz-duman bir-birinə

qarışır. Cəsur pəhləvanın əlində öləcəyini hiss edən aslan dabanına tüpürüb qaçmaqdan başqa çarəsinin olmadığını görüb aradan çıxır. Aslana yem olmaqdan xilas olan qoca da başlayır dua etməyə:

- Oğlum, Allah nə muradın varsa versin! Allah səni sevdiyinə qovuşdursun!

Son söz Valehi özünə gətirir, yenə Sevdanı düşünməyə başlayır. Bunu görən Yunus baba soruştur:

- Xeyir ola, buralarda nə işin var? Özü də çox dalğın görünürsən.

Valeh yol çəkən gözlərini Yunus babaya çevirib dərdini danışmağa başlayır. O danışdıqca Yunus baba da öz gəncliyini yadına salır, keçən günlər bir-bir gözünün qabağına gəlir. Gəncin halına acırıyr:

- Bir az əvvəl necə igid biri olduğunu gözlərimlə gördüm. Amma gəl sən bu sevdadan əl çək, - deyərək yalvarmağa başlayır.

Valeh sanki qəlbinə ox sancılmış kimi diksinərək:

- Ey nur üzlü, şirin sözlü baba, sonunda ölüm də olsa, mən bu sevdadan dönərəm. Amma sən

də uzaqqörən adama oxşayırsan. Əlindən gəlirsə, mənə yardım et, buna gücün çatmırsa, dua et.

Yunus baba şəfqətlə:

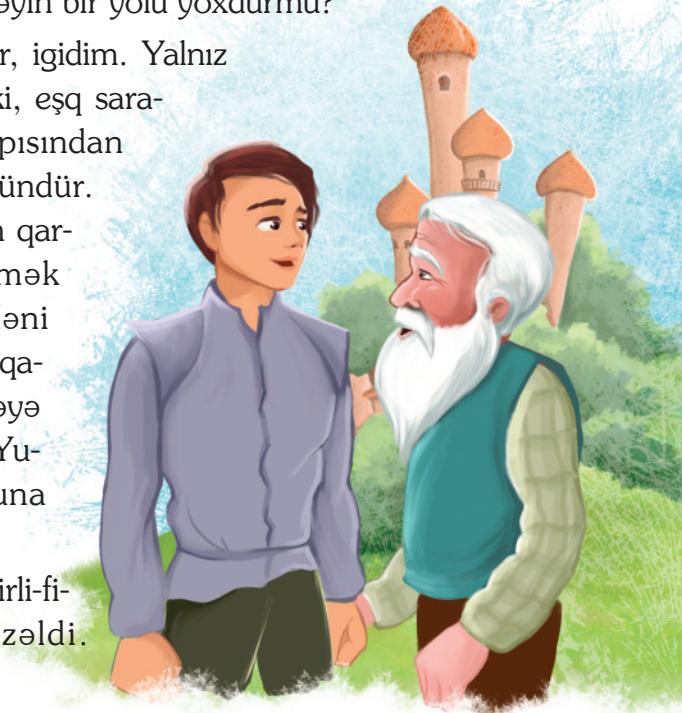
- Səni başa düşürəm, oğul. Atalarımız “Eşq qapıdan girəndə ağıl bacadan çıxar” sözünü boş yerə deməyiблər. Elə isə mənə qulaq as: O saraya qapıdan girmək olmaz. Çünkü saray qapılarının qırxi da zindana açılır.

Bunu eşidən Valeh həyəcanla:

- Daha de ki, bizi də ölüm gözləyir. Bəs yaxşı, bu saraya girməyin bir yolu yoxdurmu?

- Təbii ki var, igidim. Yalnız bunu unutma ki, eşq saraya könül qapısından girmək mümkündür. Başqa qapıların qarşısında gözləmək faydasızdır. Məni eşit, sən könül qapısından girməyə çalış, - deyib Yunus baba yoluna davam etdi.

Valeh də fikirli-fikirli yola düzəldi.

Səhərə yaxın saraya çatdı. Sevdanı gördüyü an ona olan sevgisi daha da artdı. Gözləri qamaşdı, əl-ayağı bir-birinə dolaşdı. Lakin Yunus babanın dediklərini xatırlayıb özünə gəldi.

Sevda özü istəməsə də, hər səhər bir gənci içəri çağırırmış. Qırxinci gün Valehi çağırıldı. Valeh:

- Bu uzun yolu sənin üçün gəldim, amma bu qapıdan girib yanına gəlməyəcəyəm, - dedi.

- Yəqin canından qorxursan. Canından qorxusu olanın eşq meydanına çıxdığını kim görüb?

Valeh:

- Düzdür, ölməkdən qorxuram, amma bunun səbəbi ölümün özü deyil, ey dünya gözəli! Ölümün məni səndən ayırdığını bilməsəm, gülə-gülə üstünə gedərəm, - deyib belə əlavə etdi:

*Sevgi çörəyim, duzum,
Sevgi canım, yoldaşım,
Bir anlıq ayrı qalsam
Həsrətdən dönər başım.*

Sevda bu səfər digərlərindən fərqli bir gəndlə qarşılaştığını başa düşdü. Bir az mülayim səslə soruşdu:

- İgid, məndən nə isteyirsən? Buralara niyə gəlmisən?

Sevdanın yumşaldığını görən Valeh belə dedi:

- Dərdim yarı görməkdir,

Canı yara verməkdir,

Amma hər şeydən əvvəl

Bir könülə girməkdir.

Lalə, sünbül bəzəkli, ey könlümün gözəli, mənim dünya saraylarında gözüm yoxdur. Gözüm ancaq könül sarayındadır. Mənə könül sarayının qapısını aç, sonunda ölüm də olsa. girməsəm, namərdəm.

Bunu eşidən Sevda pəncərədən çəkildi. Valeh də gözünü yumub Allaha yalvarmağa başladı:

Sonsuzadək qalan sənsən, Allahım!

Verən sənsən, alan sənsən, Allahım!

Nolar məni sevdiyimə qovuşdur,

Ürəyimi bilən sənsən, Allahım!

Valeh duasını tamamlayarkən saray qapısının səsi eşidildi. Əvvəlcə indiyə qədər saraya girən gənclər sevinclə çölə çıxdılar. Sonra Sevda ürkək kəpənək kimi yanına gəldi. Valeh sevdiyi qızı atının tərkinə alıb meşəyə üz tutdu. Yolda qarşılara

çıxan Yunus babanın əlini öpdülər. Yunus baba da onlara:

Ağacınız çiçək-ciçək qol olsun,

Həyatınız səadətə yol olsun,

Uca Mövləm əsirgəsin sizləri

Övladınız və ruziniz bol olsun!

- deyərək dua etdi.

Valeh Sevdanı sevgi sarayına aparmış və onu xoşbəxtlik köşkünə nail etmişdi. Orada ömrələrinin sonuna qədər xoşbəxtlik içində yaşadılar...

UÇAN QURDLAR

Böyük bir dağın yamacında çox gözəl bir kənd vardi. Kəndin içindən şırhaşır çay axar, qadınlar daşların üstündə paltarlarını yuyardılar. Kəndin üstündən keçən buludlar uşaqların başına tumar çəkərdi. Uşaqlar da onları çox sevər, ardınca nəğmə oxuyardılar:

*Ey gözəl bulud,
Göyləri unut!
Kəndimizə gəl,
Əlimizdən tut!*

Hər nə qədər bir-birini sevsələr də, vədəsi tamam olanda “evli evinə, kəndlə kəndinə” gedərdi. Çünkü hamının öz işi vardi. Buludlar bütün dünyaya

ya bərəkət yağışı, uşaqlarsa sevgi toxumu daşıyır-dilar...

Bahar fəsli bütün çiçəklərini yiğib getmiş, əvəzində meyvələrini hədiyyə qoymuşdu. Payız da özündən sonra yarpaqlarını xatirə qoymuşdu. Nəhayət, qış qəzəblə kəndə hücum çəkmişdi. Külək viyıldayı, ağappaq qarı göyə sovururdu. Uşaqlar evə çəkilib, isti sobanın yanında dərs oxuyurdular.

Gülbahar da yaşıdları kimi dərsini oxuyurdu. Dəmirçi Dursun bir yandan sobaya baxır, bir yan dan da qızını seyr edirdi.

Külək sakitləşmiş, qar yağmağa ara vermişdi. Dəmirçi Dursun da sobanın yanında yuxuya getmişdi. Gülbahar dərsinə davam edirdi. Çünkü müəlliməsi bu günün işini sabaha saxlamamağı öyrətmişdi.

Dərslərini hazırlayıb qurtarmış, amma vaxt da xeyli irəliləmişdi. Artıq gecənin bir yarısı idi. Yatmadan əvvəl ayaqyoluna getmək istəyirdi. Atasını oyatmağa qiymadı. Qapını açıb həyətə çıxdı. Həmin vaxt neçə gündür dağda ac qalan qurdlar kəndə hücum etmişdi. Gülbahar evə qayydanda bir az irəlidə gözləri işildayan qurdları gördü.

- Ata, atacan, kömək elə, məni qurtar, - deyə qışqırmağa başladı.

Dəmirçi Dursun qurdalarla uzun müddət didişərək qızını xilas etmişdi, amma yaziq uşağın hər yeri qan içində idi. İki həftəlik müalicədən sonra sağaldı. Bu hadisə Dəmirçi Dursunu bərk qəzəbləndirmişdi.

- Mənim xinalı quzuma yan baxanın gözünü oyaram! Mən sizə göstərərəm, xain qurdalar, - deyə öz-özünə deyinirdi.

Uşaq da sağaldığına görə, qurduğu planı həyata keçirə bilərdi. Bir gecə Gülbahar yatandan sonra tüfəngini götürüb kəndin ətrafında keşik çəkməyə başladı.

- Elə çox cəsursunuzsa, haydi, indi gəlin. Uşaqlara hücum etməyə nə var, cürətiniz var indi gəlin! Gəlin sizə gününüzü göstərim. Dişə diş, başa baş...

Bir yandan öz-özünə danışır, bir yandan da əlində tüfəng dolaşırdı. Yunus baba sübh namazına gedəndə Dəmirçi Dursunla qarşılaşdı. Yanına yaxınlaşıp salam verəndən sonra soruşdu:

- Bu nə haldır, Dursun ustası? Səhərin

gözü açılmamış nəyin keşiyini çekirsən?

Dəmirçi qəzəblə cavab verdi:

- Qızımın qisasını almaq üçün keşik çəkirəm.

- Qisası kimdən alacaqsan?

- Xain qurdlardan.

Yunus baba Dursuna bir az da yaxınlaşıb:

- Baş verənləri eşitdim, Allah kömək olsun. Ve-

rilmiş sədəqəniz varmış. Amma bu qisas barəsində bir az fikirləşmək lazımdır. Heyvan özünə yaraşanı edib, insana da özünə yaraşanı etmək yaraşar, - deyib yoluna davam etdi.

Dəmirçi Dursun Allahdan başqa heç kimdən qorxmayan, gözüqara bir adamdı. Amma Yunus babaya da böyük hörməti vardi.

- Yunus baba boş danışmaz, dediklərini götür-qoy etməliyəm, - deyib evə yollandı.

Ertəsi gün körük çəkərkən bir yandan da Yunus\babanın dediklərini fikirləşirdi. Yanan kömür-lər qıpriqmızı qor halına gələndə Dəmirçi Dursunun üzü də işıldadı.

- Tapdım, Yunus baba, tapdım. Mən o qurdılara nə edəcəyimi bilirəm, - deyə hayqırdı.

Tez özünə dəmirdən zireh düzəltməyə başladı. İki günə işini tamamladı. Üçüncü gecə kəndin dağá baxan yerində keşik çəkməyə başladı. Gecə yarısı qurdalar ulaşaraq Dəmirçi Dursuna hücum etdilər. Dişləmək üçün ağızlarını qollarına və ayaqlarına atdırılar. Dişləməkləri ilə birlikdə çəşbaş düşdülər. Sivri və kəskin dişləri zirehi deşib ətə çatmırıldı. Dəmirçi Dursun da onları bir-bir tutub dağdan aşağı atırdı.

Kəndin yuxarısından gələn ulaşma və bağırma səsləri bütün sakinləri yuxudan oyatdı. Nə olduğu-

nu görmək üçün pəncərəyə qaçan kəndlilər göydə uçan qurdları görüb məəttəl qaldılar. Bu mənzərə ən çox uşaqların xoşuna gəlmışdı. O gündən sonra hər yerdə uçan qurd hekayələri danişılmağa başladı.

Dəmirçi Dursunun hər gecə keşik çəkməsi kənd sakinlərini rahatlatmışdı. Artıq qrudlar da qorxudan hücum etmədikləri üçün hər şey əvvəlki kimi idi.

Qış şiddətli keçdiyi üçün Yunus babanın odunu qurtardı. Odun gətirmək üçün dağa yollandı. Hər yeri qar örtsə də, bir neçə quru budaq tapacağını ümid edirdi. Elə də oldu. Küləyin yıxdığı bir neçə quru ağacdan özünə yetəcək qədər odun kəsib kəndə qayıtdı. Lakin yolda ona yaxın bala qurdun öldüyünü görüb çox kədərləndi. Diqqətlə baxıb acıdan öldüklərini öyrəndi. Yunus babanın odun üçün dağa getdiyini eşidən Dəmirçi Dursun axşam onu ziyarətə gəldi.

- Dağlarda nə var, nə yox, Yunus baba? Xain qurdlar hallarından razıdırımı? – deyə istehza ilə soruşdu.

Yunus baba kədərli-kədərli cavab verdi:

- Hallarından çox razıdlırlar, Dursun usta! O qədər razıdlırlar ki, səssiz-səmirsiz yatırlar. Yanla-rından keçdim, heç çevrilib üzümə də baxmadılar.

- Əlbəttə ki, baxmazlar. Hələ bir yan baxsınlar, gör onların gözünü...

- Dursun usta, bir sürü bala qurd gördüm. Hamısı acından ölmüşdü, - deyə Yunus baba onun sözünü kəsdi.

Dəmirçi Dursun hələ də görüyüү işin fərqində deyildi. Yenə istehza ilə:

- Hər kəs etdiyinin cavabını alır. Onların əlində olsa, xınlı quzumu öldürəcəkdilər.

Yunus baba ondan gözlənməyən qəzəblə:

- Bəsdir, Dursun usta, bəsdir! Sənə daha əvvəl də demişdim, onlar heyvanlıq ediblər, sənsə insan övladısan. Deyək ki, qurdlar günahkardır, bəs balalarının nə günahı var? Elə sən də unutma, hər kəs etdiyinin cavabını alırsa... Tövbə əstəğfirullah! Başa düşdük, məzлum olma, amma zalimliq da etmə. Sən ağılli-başlı adamsan, ağılla hərəkət et, - deyib söhbəti kəsdi.

Dəmirçi Dursun günahkar addımlarla uzaqlaşarkən geri çevrildi.

- Yenə baltanı daşa vurduq, Yunus baba. Səh-

vimi başa düşdüm, sən bu günahımı necə yuya bilərəm, onu de, - deyərək boynunu bükdü.

Yunus baba əlini ustanın çıyninə qoyub aramlı nəsihət etməyə başladı:

- Dursun usta, o qurdalar ac qalmasalar, kəndə gəlməz, sənin də qızına hücum çəkməzdilər. Bir də ki, onların sənin qızına hücum etməsi sənə onların balasını öldürmə haqqı vermir. Heç bilirsən atalarımız belə soyuq qış günlərində nə ediblər?

Dəmirçi Dursun maraqla:

- Nə ediblər, Yunus baba? – deyə soruşdu.

- Nə edəcəklər, qurd-quşun yeməsi üçün dağlara yem qoyublar. Qarnı tox olan heyvanlar da kəndə hücum etməzmiş.

- Allah razı olsun, Yunus baba, - deyib əlini öpdükən sonra dəmirçi evə yollandı.

Ertəsi gün ilk işi dəmirdən bir sandıq düzəldib kəndin mərkəzinə qoymaq oldu. Kəndlilər qida tullantılarını həmin sandığa atmağa başladılar. Dəmirçi Dursun da hər gün sandığa atılanları dağa apardı. İki çox olduğu vaxtlarda da həmin vəzifəni Yunus baba yerinə yetirdi...

GÜLÜSTAN ADLI QIZ

Yunus baba kənd həyatından çox razi idi, amma şəhərdəki dostları üçün də darıxındı. Bir gün:

- Dosta salam göndərməkdən,

Dost bağında gül dərməkdən,

Sevilməkdən və sevməkdən

Bezmə könül, bezmə könül, - deyib yola rəvan oldu.

Yol boyu maşında öz-özünə fikirləşirdi: günorta namazı üçün Böyük Məscidə gedib dost bağından gül dərərəm. Gözətçi Bəkir, Əhməd müəllim, Mahmud müəllim və digər yoldaşlarla dərdləşərik...

Adam yaxşı şeylər fikirləşdikcə yol da qısalır. Bir göz qırpmında şəhərə çatdı. Sonra yavaş-yavaş məscidə gəldi. Köhnə dostlar çinarın altında oturub söhbət edirdilər.

Yunus babanı görüb hamısının üzündə gül açdı. Ayağa qalxıb ehtiramla qarşılıdlar, sevgi ilə bağırlarına basdılar. Söhbət yenidən qızışdı. Keçmiş günləri, uşaqlıq illərini yada saldılar. Gözətçi Bəkir bir vaxtlar etdikləri dəcəllilikləri həm gülərək, həm də kədərlə dile gətirirdi.

- Eh, nə günlər idi, Yunus baba! Camaat içəri girən kimi məscidə gəlib çöldəki ayaqqabıları süpürgənin altında gizlədərdik. Sonra məsciddən çıxanların təlaşla ayaqqabılarını axtarmalarına tamaşa edərdik.

- Allah keçsin günahımızdan, uşaqdıq, - deyə dərin köks ötürdü, Yunus baba.

Söhbət get-gedə qızışındı. Birdən məscidin həyatınə girən 12 yaşlı qız uşağı Yunus babanın diqqətini çekdi. Sarı saçları, göyənək gözləri vardı. Yunus babanın diqqətini çekən qızı gözətçi Bəkir görən kimi:

- Gülqıran qız yenə gəldi, - deyib cəld yerindən qalxdı.

Bəkir ayağa qalxana qədər uşaq güllərdən birini qopardıb qaçırdı. Bir az sonra gözətçi Bəkir təngnəfəs halda geri qayıtdı. Yunus baba soruşdu:

- Xeyir ola, Bəkir qardaş?

Gözətçi Bəkir başını yellədib bu cavabı verdi:

- Xeyir deyək, xeyir olsun! Amma bu Gülqıran qız başımıza oyun açır. Harda gözəl gül var, qopardıb qaçıır. Məhəllə sakinləri əlindən lap təngə gəlib.

Yunus baba üzünü Əhməd müəllimə tutub:

- Heç maraqlanmışınız, bu uşaq nə üçün belə edir? – deyə sual verdi. Əhməd müəllim boynunu bükdü.

Bəkirin hirsi soyumamışdı.

- Bu qız məhəllə sakinlərinə batan tikandır, tikan,
- deyə deyinirdi.

Yunus baba ağır-ağır dilləndi:

- Bir uşaq tikan olma qabiliyyətindədirse, deməli,
gül olma istedadına da malikdir. Unutmayın ki, ti-
kan da gülün ayrılmaz bir parçasıdır. Yenə də biz
xeyrə yozaq, inşallah, "gülüstan qız"
olar...

Elə bu zaman azanı eşidib bir-
likdə məscidə girdilər. Namazdan çı-

xan Yunus baba şəhəri gəzmək üçün dostlarından
izin aldı.

Parkda gəzərkən bir az əvvəlki qızı görüb
təeccübləndi. Əlində qırmızı gül, bir kənarda otur-
muşdu. Yunus baba gülümşəyərək qızı yaxınlaşdı.

- Hər vaxtin xeyir, qızım. Bir az yoruldum, yanın-
da otura bilərəm?

- Əlbəttə ki, buyurun, - deyərək qızçıqaz kənara
çekildi.

Yunus baba:

- Adın nədir, gözəl qız, - deyərək söhbətə başladı.
Uşaq bir az utanaraq cavab verdi:

- Gülüstan, babacan. Anam gülləri çox sevdiyi üçün adımı belə qoyub.

- Maşallah, anan sənə nə gözəl ad qoyub. Gülləri sevmək də gözəl bir duyğudur.

- Elədir, babacan, mən də ona görə hər gün ana-ma bir gül aparmaq istəyirəm. Amma imkanımız zəif olduğuna görə...

Yunus baba kədərli səslə onun sözünü tamamladı:

- Bəli, imkanınız yaxşı olmadığına görə, sən də başqalarından borc alırsan.

Utandığından qızaran qızçıqaz:

- Hmm... Babacan, anamı da, gülləri də çox sevirəm, -dedi.

Yunus baba bir az ciddiləşərək:

- Mənim gözəl qızım, əlbəttə, bu yaxşı duyğudur. Yalnız kiməsə olan sevgimizin başqalarına zərər verməsi nə qədər doğrudur?

Bu səfər Gülüstan ciddiləşərək, bir az da əsəbi halda:

- Düz deyirsiniz, amma başqa nə edə bilərəm?

Gülüstanın səs tonundan sanki "burları uşaq ola-ola mən də bilirəm, siz yaşlı bir adam olaraq çıxış yolu göstərin" dediyini anlayan Yunus baba sevgi ilə Gülüstana baxaraq dedi:

- Mənim balam, sənin qopardığın güllər bir neçə gündən sonra solar. Mən sənə bir fotoaparat alım, xoşuna gələn ən gözəl güllerin şəklini çekib anana hədiyyə et. Özü də şəkillər uzun müddət solmaz.

Yunus baba qızın bir söz deməsinə fürsət vermədən əlindən tutub ayağa qalxdı. Sükut içərisində bir az getmişdilər ki, qarşılara çıxan foto mağazanın qapısında dayandılar. Mağazanın sahibi Yunus babanı ehtiramla salamladı.

- Kərim can, Gülüstan qızımıza gözəl bir fotoapa-

rat almaq isteyirik. Ona şəkil çəkməyi də sən öyrədəcəksən. Özü də bu gözəl qız yanına gəlib istədiyi qədər şəkil çıxardacaq. Pulunu məndən alacaqsan. Dəftərə yaz, hər dəfə şəhərə gələndə özüm ödəyəcəyəm. Əlbəttə ki, borc verirəm, Gülüstan balamız da vaxt gələcək, borcunu mənə qaytaracaq.

Fotoaparati alıb çölə çıxanda Yunus baba Gülüstanın saçlarını oxşadı:

- Hələ bitmədi, Gülüstan qızım. Mən də gülləri

çox sevirəm. Gələn səfər gələndə sənə gül şitilləri gətirəcəyəm. Özü də yeddiillik güllərdən. Evinizin bağçasında əkərsiniz. Ananla doya-doya seyr edərsiniz. İndi isə icazənlə mən gedim, - deyib ayrılməq istəyirdi ki, Gülüstan tələsik Yunus babanın əllərindən öpdü.

- Təşəkkür edirəm, Yunus baba! Allah səndən razi olsun, ürəyindən sevgi güllərini əskik etməsin, - deyib qaçaraq uzaqlaşdı.

Yunus baba hər dəfə şəhərə gələndə foto mağazaya baş çəkdi. Aradan illər keçdi, yenə bir gün Gülüstanın borcunu ödəməyə gələndə Kərim bəy gülümsəyərək:

- Artıq bundan sonra sənin bizə borcun yoxdur, Yunus baba, - dedi və əlində tutduğu güllərlə bəzənmiş təqvimi ona uzatdı.

Yunus baba təqvim səhifələrini bir-bir çevirib heyran-heyran gül fotolarına baxdı. Bütün şəkillərin altında "Foto: Gülüstan Rəhimli" yazıldığını görüb çox sevindi.

XOŞBƏXTLİYİN SİRŘİ

Süb hər namazını qılan Yunus baba tərtəmiz havanı ciyərlərinə çəkib öz-özünə: "Ya Rəbb, sənin nə gözəl nemətlərin var. Şükür kərəminə", - dedi. Birdən şəhərdəki dostu Kərəm yadına düşdü. Allahın nemətlərindən birinin də dostluq olduğunu düşündü. Səhər yeməyini yedikdən sonra bismillah deyib üz tutdu şəhərə.

Günortaya yaxın dostunun iş yerinə çatdı. Onu sevinclə qarşılıyan Kərəm bəy:

- Ooo, Yunus baba, bu nə xoşbəxtlik, hansı külək atdı səni buralara? – deyə zarafatla soruşdu.

Yunus baba üzündən əskik olmayan təbəssümlə cavab verdi:

- Heç bir külək atmadi, Kərəm can! Bizi bura gətirən dostumuza olan sevgidir.

Çaylar gəldi, söhbət yavaş-yavaş qızışmağa başladı. Kərəm bəy dostunu görməkdən məmnun ol-

muşdu, amma üzündən oxunan hüznü heç cür dağılmamışdı. Bunu hiss edən Yunus baba soruşdu:

- Kərəm bəy, evdə-eşikdə, işdə-gücdə nəsə problem yoxdur ki?

- Yox, Yunus baba, Allaha şükür, heç bir narahatçılığım yoxdur. Bütün ailəmizin sağlığı yerindədir, var-dövlət də ki, indən sonra yeddi nəslimə çatar. Hər şey qaydasındadır, amma sənin də gördüğün kimi, məni narahat edən bir şey var. Heç cür rahat ola bilmirəm. Xoşbəxtliyin sırrını tapa bilsəm...

Yunus baba gülümsəyərək soruşdu:

- Tapsan, əməl edərsənmi?

Kərəm bəy həyəcanla cavab verdi:

- Əməl edərsən nə deməkdir, heç tərəddüd etmərəm.

- Qəbul edib-etməyəcəyini bilmirəm, amma kitabların birində sənə münasib bir düstur görmüşdüm.

Kərəm bəy həyəcanla Yunus babanın əllərindən tutub:

- Tez mənə nə olduğunu de, dostum! – dedi.

Yunus baba yavaş-yavaş izah etməyə başladı:

- İllik qazancını on yerə böləcəksən. Yarısını sərmayə edəcək, geri qalan beş hissənin biri ilə

ailənin dolanışığını təmin edəcəksən. Bir hissəsini də dövlətə vergi verəcəksən...

Kərəm bəy sözünü kəsdi:

- İlk iki şərtin qəbul, amma vergi məsələsi bir az çox olmadımı?

- Xeyr, - dedi Yunus baba, - unutma ki, malını və canını bu dövlət qoruyur. Dövlətsiz sərvət olmaz.

- Oldu, bununla da razılaşdıq, qaldı üç hissə.

- Bəli... Bir hissəsini xoşbəxtlik vergisi verəcəksən.

Kərəm bəy çəşqin-çəşqin dilləndi:

- Yunus baba, bu gün lap tapmaca kimi danışırsan. Bu vergi də yeni çıxdı deyəsən.

Yunus baba gülümsəyərək sözünə davam etdi:

- Çölə çıxb qonşularınla üzləşirsən. Darda qalanlara borc verib əl tutsan hamisinin üzü gülməzmi? Gözünün önündəkilər xoşbəxt olsa, sən də onlara baxa-baxa xoşbəxt olmazsanmı?

Kərəm bəy utanaraq:

- Burda da haqlısan, Yunus baba, qaldı iki hissə. Onları necə bölüşdürəcəksən? -dedi

- Bir hissəsi ilə borcunu ödəyəcəksən.

Kərəm bəy özünü saxlaya bilmədi:

- Yunus baba, mənim heç kimə borcum yoxdur, şüfür Allaha. Olmayan borcumu necə ödəyim?

- Sən elə bil, dostum. Əslində hər bir zənginin kasıblara borcu var. Əvvəlcə zəkat, sonra da sədəqə borcu. İndi də gələk sonuncu hissəyə. Onu da ən çətin gün üçün birə on qat qazanc verən bir işə yatıracaqsan.

Başını yelləyən Kərəm bəy dedi:

- Sən deyəsən mənə yaxşı qulaq asmadın, dostum. Mənim sərvətim özümdən sonra yeddi nəslimə çatar. Sən çətin gündən danışırsan.

Yunus baba acı-acı gülümsünüb:

- Kərəm bəy, neçə yaşın var? – deyə soruşdu.
- Əlli.
- İyirmi il sonra?
- Yetmiş.
- İyirmi il sonra?
- Doxsan.

- Bəs iyirmi il sonra?
Kərəm bir az duruxdu.
  - Dünyada əbədi qalmayacaq, Yunus baba. O vaxta kimi ölərik, yəqin ki.
  - Bəs sən öləndə yeddi nəslinə kifayət edəcək qədər çox malin, var-dövlətin nə olacaq?
  - Nə edəcəklər? Heç nə. Yeni sahiblərinin xidmətində olacaq.
  - Düz deyirsən, Kərəm can. Allah gecindən versin, babalarımız nə deyib: "Ölüm haqdır, miras halal". Bəs sən vəfat etdikdən sonra dost-tanışın, qohum-əqrəban nə edəcək?
  - Yəqin ki, onlar da kədərlənərlər. Ən uzağı, aqlayıb-sızlayaraq məzarıma qədər gələrlər.
- Yunus baba duyğulu səs tonu ilə:
- Sonra da səni məzara qoyub gedərlər, elə deyim? – dedi.
- Kərəm bəy dərin nəfəs alıb:
- Hər halda elə edərlər. Mənimlə məzara girəcək deyillər ki, -dedi.
- Yunus babanın yenidən üzünə işıq gəldi.
- Elə mən də sözü ona gətirəcəkdir. Elə bir dost var ki, səninlə birlikdə məzara da girər. Sən soruşmadan mən deyim. Bu dost Allah rızası üçün xərclədiyin pullardır. Üstəlik verdiyin hər bir manat ən azı on qat artığı ilə sənə geri qayıdar.

Yunus baba sözünü tamamlayıb getmək üçün icazə istədi.

- Çayımızı içdik, söhbət də elədik, yolcu yolunda gərək, - deyib oradan ayrıldı.

Kərəm bəy dalğın baxışlarla Yunus babanı qapıya qədər ötürdü.

Bir il keçəndən sonra Yunus baba yenə dostuna baş çəkməyə gəlmışdı. Kərəm bəyin və qonşularının üzündə açan sevgi çiçəklərini görüb çox sevindi. Yenə əvvəlki kimi doyunca söhbət etdirilər. Çaylarını içdilər, meyvələrini yedilər. Yunus baba getmək üçün çölə çıxanda ərzaq və geyimlə yüklü bir maşının onu gözlədiyini gördü.

Kərəm bəyə baxaraq:

- Bu nədir? – deyə soruşdu.

Kərəm bəy gülümsəyərək dedi:

- Kənddəki kasıblara paylayarsınız, Yunus baba. Bunnar birə on qazandıran sərməyədir.

Qızı həmişəki kimi evə yorğun-arğın gəlmişdi. Amma bu səfər yorğunluqla bərabər üzündən qəribə bir hal keçirdiyi də oxunurdu. Mahmud müəllim narahatlıqla soruşdu:

- Xeyir ola, qızım, səni narahat edən bir hadisə olub?

Şəfəq ağlamsınaraq:

- Bir neçə gündür ki, təcili yardımda praktikaya gedirəm. Günorta saatlarında avtomobil qəzası keçirən bir xəstə gəldi, -dedi.

- Allah şəfa versin, çox ağırdır?

- Reanimasiyada yatır, atacan. Bəli, çox ağırdır, amma bundan da ağıri var. Kimsəsiz adama oxşayır. Nə üstündən şəxsiyyətini təsdiq edən

sənəd çıxdı, nə də ki, itirib-axtaran oldu. Ona görə də ümumi müalicə olunur. Halbuki bəzi xüsusi dərmanlardan istifadə edə bilsək...

Bu səfər Mahmud müəllim fikrə getmişdi. Dünyada nələr baş verir? Təklik və kimsəsizlik sağlam insan üçün belə ağırdır. Gör reanimasiyada ağır xəstə yatan üçün nə qədər acınacaqlı bir haldır? Evləri iki xəstəxananın arasında olduğu üçün tez-tez təcili yardım məşinlarının səsini eşidirdi. Hər dəfə eşitdiyi bu səs sanki bir xəncər kimi Mahmud müəllimin ürəyinə saplanırdı.

- O xəstənin yerində mən də ola bilərdim, - deyə öz-özünə piçildədi.

Bunu eşidən yoldaşı qorxu ilə:

- Ay kişi, olmaya bir narahatçılığın var, bizdən gizlədirsin? – deyə soruşdu.

- Yox, Allaha şükür, heç bir naxoşluğum yoxdur. Yoxdur, amma...

Əslində Mahmud müəllim düz deyirdi. Görünüşə görə heç bir narahatçılığı yox idi, amma ruhunda bərk sancılar vardı. Nə vaxt təcili yardım məşinlarının səsini eşitsə, özünü pis hiss edirdi. Nə isə etməli olduğunu düşündü. Qızından dediyi dərmanların neçəyə olduğunu soruş-

du. Aldığı cavabla bir az da sarsıldı. Qızı yalvararaq:

- Nə isə edə bilmərik, ata? – deyə soruşdu.
- Həddən artıq böyük məbləğdir, qızım. Dörddəbir qədər olsa, bəlkə, nə isə etmək olardı. Amma bu qədəri çoxdur...

Hər ikisi boynunu bükdü. Göz yaşları ürəklərinə axmağa davam etdi. Təcili yardımın həyəcan siqnalı ilə qapının zənginin çalınması bir oldu. Atasının dostu Yunus baba idi gələn.

Onu görüb bir az rahatlıq tapdı, amma təcili yardım səsləri yenə də ovqatını pozmasa.

- Xoş gəlib, səfa gətirdiniz, Yunus baba!
- Xoş gördük, Mahmud müəllim! Amma səfa gətirməmişik deyəsən. Üzdən ciddi narahatlıq ifadəsi oxunur.
- Üzr istəyirəm, Yunus baba! Bu halımın sizinlə heç bir əlaqəsi yoxdur. Bilirsən, bizim Şəfəq tibb universitetində oxuyur. Bu gün təcili yardımına bir xəstə gətiriblər...

Baş verənləri və keçirdiyi sarsıntıının səbəbini dilə gətirdikdən sonra əlavə etdi:

- Hal-qəziyyə belədir, Yunus baba. Nə edəcəyimi bilmirəm. Düzdür, özümə təsəlli verəcək şeylər tapdım, amma...

- Özünə necə təsəlli verirsən?

- Yadınızdadırsa, siz Allah-Təalanın kimsəsizlər kimsəsi olduğundan danışmışdır. Bu xəstənin də heç kimi yoxdur. Əminəm ki, Allah ona yardım edər.

Yunus baba təbəssümlə:

- Ay Allah səndən razı olsun! Çox gözəl fikirləşmişən, Mahmud müəllim. Amma bu fikir səni tam mənada rahatlaşdırımı?

- Bir az rahatlaşdırır, amma...

- Dalbadal özünə suallar verirsən, eləmi?
- Uca Allah istəsə, mələkləri ilə kömək edər. Daha çox gözəl insanlar vasitəsi ilə yardım edər. Amma hardadır o gözəl insanlar?

Yunus baba üzünə yayılan təbəssümlə bərabər eyni suali təkrarladı:

- Hardadır o gözəl insanlar? Bəli, Mahmud müəllim, ilk sual budur. İzin verirsənsə ikinci sualı da mən səndən soruşum: nə üçün sən özün bu gözəl insan olmursan?

Utandığından üzü qızaran Mahmud müəllim:

- Hmm... Əslində, mən də onu fikirləşirəm, amma lazımlı olan pulun yalnız dörddəbirinə sahibəm.

- Lap yaxşı, sən hələ bir addım at, görək nə olur? Bax niyyət etdin, Allah məni bura gətirdi. Dörddə biri də məndən.

Mahmud müəllim etiraz etdi:

- Amma Yunus baba, olmaz elə. Sonra sən özün çətin vəziyyətə düşərsən. Nə qədər qazanğıñ hər kəsə məlumdur.

- Ay qardaş, mənim halımdan sənə nə? Bayaqdan demirsən ki, orda xəstə yatanın yerində mən ola bilərdim? Fərz et ki, mən də ola bilərdim. Onda pulumu xərcləməyəcəkdir?

- Yaxşı, elə olsun. Ay Yunus baba, axı biz lazımlı olan məbləğin sadəcə yarısını təmin edə bildik. Bəs qalanı? Kaş kənddə olaydım, yarımcı saata onu da təpib təşkil edərdim.

Yunus baba ərklə, yarı yumşaq, yarı sərt səs tonu ilə dedi:

- Mahmud müəllimə bax sən. Hələ də özünə bəhanə axtarır. Məsələdən qurtuluş yolu haqda fikirləşmək lazımdır, ay qardaş. Sən fikirləş, Allah işini avand edər.

Mahmud müəllim bir az fikirləşdikdən sonra:

- Düz deyirsən, Yunus baba. Kənddə olmasam da, burda həmyerlilərim var. Gedib məsələni onlara açaram.

Yunus baba şirin dillə onu tələsdirdi:

- Elə isə nə durmusan?
- Sən də təzə gəlmisən, səni qoyub getmək...
- Məni düşünmə, gözəl qardaşım. Sən bu pulu da götür, reanimasiyadakı xəstəni düşün.

Qızından lazımlı olan dərmanların siyahısını alıb tələsik evdən çıxdı. Bir az keçmişdi ki, bir torba dərmanla geri qayıtdı. Gətirdiyi dərmləri qızına verib:

- Dayanma, qızım, bunları çatdır, - dedi.

Başını Yunus babanın çiyninə qoyub hönkürərək ağlamağa başladı. Yunus baba da göz yaşlarını saxlaya bilmirdi. Bir müddət belə davam etdikdən sonra Yunus baba kağız-qələm istədi. Nə isə yazandan sonra zərfə qoyub üstünə ünvani da yazdı.

- Mahmud müəllim, sənin həmyerlilərin olduğu kimi, mənim də var. Xəstə sağalarsa, işsiz-gücsüz qalmasın. Bu məktubu yazdığını ünvana apar. Salamımı söylə, nə lazımdırsa edəcək, - dedi...